

До спеціалізованої вченої ради
Д 55.051.07 у Сумському
державному університеті

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, доцента

Аністратенко Юлії Ігорівни – на дисертацію

РЕЗНИКА Олега Миколайовича «Адміністративно-правові засади діяльності правоохоронних органів із забезпечення фінансово-економічної безпеки України», що була подана на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність та доцільність проведення дослідження за тематикою «Адміністративно-правові засади діяльності правоохоронних органів із забезпечення фінансово-економічної безпеки України» не викликає жодних сумнівів, адже протягом останніх років в Україні здійснюється ряд реформ в соціально-економічній та політичних сферах з метою забезпечення стабільного розвитку держави. Такий розвиток неможливий без ефективної протидії та боротьби зі злочинністю, що є завданням правоохоронних органів України. Зважаючи на викладене стабільність фінансової та економічної систем держави залежить від ефективності діяльності правоохоронних органів із забезпечення фінансово-економічної безпеки України. Однією із умов належного захисту зазначеними органами фінансово-економічних інтересів держави є відповідність адміністративно-правових засад їх функціонування сучасному стану розвитку суспільства, загальноприйнятим стандартам правоохоронної діяльності, а також несутеречливість норм одного нормативного акту іншому тощо. Беручи до

уваги викладене дослідження адміністративно-правових засад діяльності правоохоронних органів із забезпечення фінансово-економічної безпеки України має неабияке значення для сприяння успіху реформування правоохоронних органів, виявлення недоліків правового регулювання виконання правоохоронними органами своїх завдань та функцій, а також формулювання пропозицій щодо їх усунення.

На сьогодні питання адміністративно-правових засад діяльності правоохоронних органів України було предметом досліджень багатьох науковців. Проте, адміністративно-правові засади діяльності правоохоронних органів саме у сфері забезпечення фінансово-економічної безпеки України, незважаючи на значний науковий, суспільний та практичний інтерес до цієї діяльності, в сучасній українській юридичній науці комплексно не досліджувались.

При оцінці новизни основних положень та висновків дисертації відзначимо, що в роботі порушені нерозроблені раніше наукові та практичні завдання, розв'язання яких дозволило одержати суттєві результати і виробити ряд власних ґрунтовних пропозицій.

Здобувачем обґрунтовано та визначено мету дисертації, яка полягає у тому, щоб на основі аналізу існуючих наукових підходів, а також чинного законодавства України і практики його реалізації визначити сутність та особливості адміністративно-правових засад діяльності правоохоронних органів із забезпечення фінансово-економічної безпеки України, а також напрямки їх вдосконалення.

З огляду на зазначені обставини дисертаційне дослідження Резніка Олега Миколайовича є актуальним і своєчасним, оскільки воно присвячене теоретичному осмисленню адміністративно-правових засад діяльності правоохоронних органів із забезпечення фінансово-економічної безпеки України.

Про актуальність дослідження свідчить також його відповідність Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом Президента

України від 12 січня 2015 року № 5, Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2016–2020 роки, затвердженої Постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 3 березня 2016 року, а також планам науково-дослідних тем Навчально-наукового інституту права Сумського державного університету «Удосконалення системи правоохоронних органів щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки України» (номер державної реєстрації 0116U006814), «Система критеріїв зовнішнього моніторингу діяльності єдиного правоохоронного органу у сфері забезпечення фінансової та економічної безпеки держави» (номер державної реєстрації 0118U003575).

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, що вони використовуються у: науково-дослідній роботі, як основа для подальших досліджень діяльності правоохоронних органів України як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки держави; правотворчості – в процесі розроблення законодавства із створення єдиного правоохоронного органу у сфері захисту фінансово-економічної безпеки держави; навчальному процесі – під час підготовки підручників та навчальних посібників із дисциплін «Адміністративне право», «Адміністративна відповідальність», «Судові та правоохоронні органи» та практичній діяльності, з метою підвищення ефективності діяльності підрозділів податкової міліції Головного управління ДФС у Сумській області та Управління Служби безпеки України в Сумській області.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Надане на рецензування дисертаційне дослідження є комплексною роботою присвяченою визначенню сутності та особливостей адміністративно-правових засад діяльності правоохоронних органів із забезпечення фінансово-економічної безпеки України та формулюванню пропозицій для вдосконалення їх діяльності в сучасних умовах державотворення в Україні.

Високий ступінь обґрунтованості результатів дослідження зумовлений

досить раціональною та внутрішньо узгодженою структурою дисертаційної роботи. Науково-теоретичне підґрунтя для виконання дисертації становлять наукові праці фахівців у галузі філософії, загальної теорії держави і права, адміністративного права, фінансового права, інших галузевих правових наук, у тому числі зарубіжних дослідників. Нормативною основою дисертаційного дослідження є Конституція України, міжнародні договори та угоди, нормативно-правові акти національного законодавства радянського та сучасного періодів, проекти законів та інших нормативно-правових актів, що визначають правові засади діяльності правоохоронних органів із забезпечення фінансово-економічної безпеки України. У ході дисертаційного дослідження було також використано законодавство низки зарубіжних країн, досвід яких щодо правового регулювання діяльності правоохоронних органів із забезпечення фінансово-економічної безпеки держави може бути використаний в Україні. Інформаційну та емпіричну основу дисертації становлять узагальнення практики діяльності правоохоронних органів із забезпечення фінансово-економічної безпеки України, результати проведених соціологічних досліджень.

Здобувачем, як зазначається у рукописі, використано 621 джерело, що стосується різних аспектів теми дисертаційної роботи. Основні положення та результати дослідження знайшли відображення у 42 наукових працях, з яких одноосібна монографія, монографія у співавторстві, наукові статті у фахових виданнях, матеріали науково-практичних конференціях, статті у інших наукових виданнях. Відповідний перелік публікацій наведений у авторефераті дисертації.

Узагальнений в роботі теоретичний та нормативний матеріал аналізується з використанням виваженого методологічного апарату, який включає як загальнонаукові, так і конкретні наукові методи пізнання, зокрема: історико-правовий, гносеологічний, порівняльно-правовий, структурно-функціональний, аналітичний методи. Застосування зазначених

методів є обґрунтованим, що стало запорукою успішного вирішення поставлених дисертантом завдань.

Характеристика змісту роботи. Зміст дисертації в цілому характеризується досить високим теоретичним і науково-методологічним рівнем вирішення поставлених завдань. Чітко виражений теоретичний підхід до структурно-логічної побудови роботи, аргументовано визначено власну позицію щодо багатьох дискусійних проблем адміністративно-правових засад діяльності правоохоронних органів із забезпечення фінансово-економічної безпеки України.

Повнота висвітлення результатів дослідження. Основні результати дослідження викладено в одноосібній монографії, двадцяти трьох статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України та наукових періодичних виданнях інших держав, у тому числі тих, що індексуються базою даних SCOPUS, у дев'яти тезах наукових повідомлень на науково-практичних конференціях та семи інших опублікованих працях, які додатково відображають наукові результати дисертації.

Наукова новизна одержаних результатів полягає, насамперед у тому, що представлена робота є однією з перших спроб комплексно, на монографічному рівні, з використанням сучасних загальнонаукових та спеціальних методів наукового пізнання, урахуванням останніх досягнень юридичної науки, положень чинного законодавства визначити сутність та особливості адміністративно-правових засад діяльності правоохоронних органів із забезпечення фінансово-економічної безпеки України та отримати нові знання які дозволили сформулювати нові наукові підходи до вдосконалення їх діяльності в сучасних умовах державотворення в Україні.

На особливу увагу заслуговують наступні положення, висновки, рекомендації та пропозиції, що викладені в цій дисертації, які найбільш наочно демонструють її новизну, теоретичну та практичну значущість:

- удосконалення сутності адміністративно-правового механізму забезпечення фінансово-економічної безпеки держави як системи органів

державної влади та різних інститутів громадянського суспільства, які на основі норм національного законодавства та за допомогою певних методів, форм, засобів і способів забезпечують фінансово-економічну безпеку держави (стор. 63).

- запропоноване авторське визначення поняття «адміністративно-правовий статус правоохоронних органів України як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки держави» як закріпленої на законодавчому рівні сукупності таких елементів, як мета діяльності, завдання, функції, компетенція та повноваження, організаційно-штатна структура, юридичні гарантії та юридична відповідальність зазначених суб'єктів, які загалом визначають місце зазначених правоохоронних органів у системі суб'єктів захисту фінансових та економічних інтересів держави (стор. 144);

- пропозиція щодо запровадження нової спеціальності «Фінансова безпека держави» з метою покращення підготовки кадрів для правоохоронних органів із забезпечення фінансово-економічної безпеки України (стор. 208);

- виділені групи повноважень правоохоронних органів України як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки держави: 1) за змістом: інформаційно-аналітичні; повноваження щодо профілактики фінансово-економічних правопорушень; правотворчі; повноваження щодо виявлення, припинення, досудового розслідування фінансово-економічних адміністративних і кримінальних правопорушень; контрольно-наглядові; повноваження щодо взаємодії та співробітництва з органами влади, правоохоронними органами іноземних держав, окремими громадянами та іншими суб'єктами; 2) за належністю повноважень правоохоронному органу загалом чи лише окремим його підрозділам: основні та спеціальні повноваження; 3) за спрямованістю повноважень правоохоронних органів: функціональні, організаційні та забезпечувальні повноваження (стор. 239);

- висновок про необхідність прийняття на законодавчому рівні дисциплінарних статутів для врегулювання питання дисциплінарної

відповідальності співробітників правоохоронних органів із забезпечення фінансово-економічної безпеки України (стор. 240–241);

- запропоноване здобувачем визначення поняття «адміністративно-правові форми діяльності правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки держави» під яким запропоновано розуміти сукупність зовнішньо-виражених дій чи рішень співробітників правоохоронних органів України, вчинених чи прийнятих ними в межах національного законодавства з метою сприяння ефективному виконанню покладених на них законом завдань щодо забезпечення фінансово-економічної безпеки держави. Зважаючи на положення наукової доктрини та норм законів, які визначають статус та регламентують діяльність правоохоронних органів, які захищають фінансово-економічні інтереси України, адміністративно-правові форми їх діяльності дисертантом запропоновано їх поділяти на правові (видання юридичних та індивідуальних актів; укладення адміністративних договорів; вчинення юридично значущих дій), організаційні (розгляд звернень, проведення нарад, інформаційно-аналітична робота, матеріально-технічні операції) (стор. 306);

- висновок про те, що для удосконалення правових засад взаємодії правоохоронних органів із забезпечення фінансово-економічної безпеки України між собою та координації їх діяльності необхідно: а) окремим нормативним актом регламентувати порядок, рівні, форми взаємодії правоохоронних органів України як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки держави, їх права, обов'язки, відповідальність під час такої взаємодії; б) спростити координацію діяльності правоохоронних органів через усунення неефективних форм її здійснення; в) належно регламентувати юридичну відповідальність за координацію правоохоронної діяльності загалом чи реалізацію окремих координаційних заходів; г) удосконалити інформаційний обмін між правоохоронними органами через створення та функціонування єдиного інформаційного простору (стор. 360);

- узагальнення недоліків законопроекту «Про Національне бюро фінансової безпеки», серед яких дублювання повноважень Національного бюро фінансової безпеки України з іншими правоохоронними органами у сфері забезпечення фінансово-економічної безпеки держави та залежність від інших органів державної влади (стор. 400);

- запропоновані критерії оцінювання діяльності правоохоронних органів із забезпечення фінансово-економічної безпеки України, зокрема:

- 1) стан дотримання передбачених національним законодавством процесуальних строків;
- 2) рівень профілактики та розкриття фінансово-економічних злочинів;
- 3) дотримання вимог законності;
- 4) громадська думка;
- 5) професіоналізм;
- 6) економічний ефект від діяльності (стор. 415–416).

У дисертації сформульовано й інші цікаві та корисні положення та висновки. Однак, як і при дослідженні будь-якої складної і нової теоретичної проблеми, в зазначеному дисертаційному дослідженні міститься чимало спірних, неузгоджених і не зовсім обґрунтованих положень, які можуть стати підґрунтям наукової дискусії і напрямами подальшої розробки даної проблеми. Зокрема:

1. Дисертант розглядаючи мету, завдання та функції правоохоронних органів, які забезпечують фінансово-економічну безпеку України (підрозділ 2.2) характеризує завдання кожного правоохоронного органу окремо (стор. 151–153), але не узагальнює їх. Зважаючи на що доцільно було б окремо визначити специфіку завдань правоохоронних органів України саме як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки держави.

2. Враховуючи те, що дисертант запропонував під компетенцією правоохоронних органів як суб'єктів забезпечення фінансово-економічної безпеки України розуміти комплексний інститут, який включає повноваження, предмет відання та просторові межі діяльності правоохоронних органів, які захищають фінансово-економічні інтереси держави від протиправних посягань (стор. 190), очевидно, що повноваження

є складовою компетенції, а тому назва підрозділу 2.3 «Компетенція та повноваження правоохоронних органів із забезпечення фінансово-економічної безпеки України» є не зовсім вдалою.

3. Розглядаючи питання зарубіжного досвіду діяльності правоохоронних органів із забезпечення фінансово-економічної безпеки держави дисертант наводить статистичні дані діяльності таких органів в Республіці Киргизія та Республіці Казахстан (стор. 383-385), але робота була б сильнішою якби було наведено результати діяльності усіх розглянутих у роботі правоохоронних органів зарубіжних держав, які забезпечують їх фінансово-економічну безпеку.

4. На сторінці 392 дисертант наводить відмінні риси законопроектів України «Про Службу фінансових розслідувань» та «Про Національне бюро фінансової безпеки України», але зважаючи на існування інших проектів законів України, якими передбачено створення та функціонування нового суб'єкта уповноваженого на протидію і боротьбу з фінансово-економічними правопорушеннями, варто було б порівняти всі законопроекти.

5. Потребує уточнення пропозиція дисертанта щодо закріплення на законодавчому рівні критеріїв оцінювання діяльності правоохоронних органів із забезпечення фінансово-економічної безпеки України (стор. 416). Зокрема, необхідно було б зазначити в якому нормативно-правовому акті має бути визначено такі критерії.

Висловлені зауваження носять характер побажань та не можуть суттєво вплинути на загальну високу наукову цінність рецензованої роботи та позитивну оцінку проведеного автором дослідження.

Відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертація Резніка Олега Миколайовича «Адміністративно-правові засади діяльності правоохоронних органів із забезпечення фінансово-економічної безпеки України» виконана на належному науково-теоретичному рівні, є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що

вирішують конкретну наукову проблему, яка має суттєве значення для науки адміністративного права, тобто за своєю актуальністю, новизною постановки та вирішенням досліджених проблем, теоретичним рівнем і практичною корисністю, достовірністю і обґрунтованістю одержаних результатів повністю відповідає вимогам пунктам 9, 10, 12-14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а її автор – Резнік Олег Миколайович заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний оponent:

**доктор юридичних наук, доцент,
професор кафедри фінансового права
Університету державної
фіскальної служби України**

Ю.І. Аністратенко

